

# Wspieranie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich w nowym okresie programowania 2014-2020

## Spis treści:

Polityka	3
<u>Fundusze Europejskie na lata 2014-2020</u>	4
▪ Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	4
▪ Fundusze dla MŚP na konkurencyjność	5
▪ Fundusze dla Polski na lata 2014-2020	5
<u>Kierunki wsparcia dla przedsiębiorstw z sektora MŚP</u>	6
<u>Rozwój przedsiębiorczości w projekcie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020</u>	8
▪ Innowacyjne przedsiębiorstwa	9
▪ Rozwój przedsiębiorczości	10
▪ Internacjonalizacja przedsiębiorstw	
▪ Rozwój produktów i usług w MŚP	
<u>Planowane wsparcie finansowe na rozwój działalności gospodarczej w ramach PROW na lata 2014- 2020</u>	11
▪ <u>Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej</u>	12
▪ <u>Premia na rozpoczęcie działalności pozarolniczej</u>	13
▪ <u>Rozwój przedsiębiorczości – usługi rolnicze</u>	14
<u>Lokalny rozwój w ramach podejścia Leader</u>	15
▪ Realizacja operacji w ramach lokalnych strategii rozwoju	15
▪ <u>Przetwórstwo i marketing produktów rolnych, w tym inkubatory kuchenne przetwórstwa lokalnego</u>	16
▪ <u>Rozwój przedsiębiorczości</u>	17
<u>Podsumowanie</u>	19
<u>Źródła informacji</u>	20

## Polityka przedsiębiorczości

Celem polityki państwa w zakresie wspierania przedsiębiorczości jest pomoc w procesie szybszego rozwoju sektora MŚP. W okresie 2014-2020 programowanych jest szereg narzędzi, ułatwiających uzyskanie wsparcia finansowego przez mikro i małe przedsiębiorstwa. Proponowane działania szczególnie ukierunkowane zostaną na inwestowanie w rozwój przez firmy działające na rynku, nie dłużej niż dwa lata.

Na stronie internetowej Ministerstwa Gospodarki <http://www.mg.gov.pl/> można przeczytać deklarację, iż misją MG jest stworzenie najlepszych w Europie warunków prowadzenia działalności gospodarczej. Ministerstwo prowadzi politykę na rzecz rozwoju przedsiębiorstw, zorientowaną na zapewnienie korzystnych warunków dla ich rozwoju. Przedsiębiorczość jest jednym z priorytetów działalności Ministerstwa Gospodarki, a polityka realizowana w tym obszarze ma na celu stworzenie bardziej przyjaznego otoczenia prawno-instytucjonalnego, przy jednoczesnej realizacji zasady „MSP przede wszystkim”.

Wśród prowadzonych działań w tym zakresie należy wymienić:

- poprawę jakości istniejącego i tworzonego prawa;
- wprowadzanie ułatwień w podejmowaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej, w tym możliwości jej zawieszenia;
- wzmacnianie przyjaznego systemu otoczenia przedsiębiorstw (np. uproszczenie i ograniczenie kontroli w firmach, obniżenie poziomu obowiązkowego kapitału w spółkach oraz wprowadzenie domniemania uczciwości podatnika);
- wzmacnianie postaw innowacyjnych;
- ułatwianie dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania działalności (system funduszy pożyczkowych i poręczeniowych, rozwój rynku funduszy venture capital);
- wsparcie dla inwestycji na wybranych rynkach zagranicznych.

Szczególnym elementem wspierania przedsiębiorczości w Polsce są współfinansowane z funduszy europejskich programy operacyjne, zarówno ogólnokrajowe, jak i regionalne. Szereg działań w obszarze wspierania przedsiębiorczości i innowacyjności jest również prowadzonych przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości.

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) – zadeklarowała, że w okresie 2014-2020, będzie dostępnych więcej instrumentów finansowych, które pomogą firmom MŚP w refinansowaniu inwestycji. Przygotowywany przez PARP projekt powinien być już dostępny od marca 2015 roku. Biorą w nim udział cztery instytucje finansowe, które przygotowują specjalne oferty głównie dla mikro i małych firm, takie jak pożyczki i poręczenia kredytowe.

# Fundusze Europejskie na lata 2014-2020

## Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Zgodnie z zatwierdzonym przez Parlament Europejski i państwa członkowskie UE budżetem UE na lata 2014-2020 regiony i miasta europejskie otrzymają 325 mld euro w ramach polityki spójności. Środki te zostaną przeznaczone na realizację celów całej UE, do których należą: zwiększenie wzrostu gospodarczego, utworzenie nowych miejsc pracy, zapobieganie zmianom klimatu oraz uniezależnienie się od tradycyjnych źródeł energii.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) ma na celu wzmocnienie spójności gospodarczej i społecznej Unii Europejskiej poprzez korygowanie dysproporcji między poszczególnymi regionami.

W nowym okresie programowania inwestycje z EFRR koncentrują się na kilku kluczowych priorytetowych obszarach, takich jak:

- innowacje i badania,
- agenda cyfrowa,
- wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP),
- gospodarka niskoemisyjna.

Inwestycje we wszystkich regionach UE i dostosowanie poziomu wsparcia i dotacji ze środków krajowych (stawki współfinansowania) do poziomu ich rozwoju:

- Regiony lepiej rozwinięte (PKB > 90% średniej w krajach UE-27)
- Regiony w okresie przejściowym (PKB od 75% do 90% średniej w krajach UE-27)
- Regiony słabiej rozwinięte (PKB < 75% średniej w krajach UE-27)

Wysokość środków z EFRR przeznaczonych na obsługę tych priorytetów będzie uzależniona od kategorii regionu.

- W regionach lepiej rozwiniętych, co najmniej 80% środków należy przeznaczyć na realizację przynajmniej dwóch spośród wymienionych priorytetów.
- W regionach w okresie przejściowym należy na te cele przeznaczyć, co najmniej 60% środków.
- W regionach słabiej rozwiniętych - limit ten wynosi 50%.

Ponadto część środków z EFRR należy przeznaczyć konkretnie na projekty związane z gospodarką niskoemisyjną:

- regiony lepiej rozwinięte: 20%;
- regiony w okresie przejściowym: 15%;
- regiony słabiej rozwinięte: 12%.

Kwestie związane ze wsparciem na rzecz MŚP ujęte zostały w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylecia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006.

W Rozporządzeniu UE mówi się między innymi, że EFRR powinien przyczynić się do realizacji unijnej strategii i realizację priorytetów, w tym wspieraniu małych i średnich przedsiębiorstwach (MŚP) oraz gospodarki niskoemisyjnej, o których mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1300/2013. Wyboru priorytetów, należy dokonać na poziomie krajowym, dopuszczając elastyczność na poziomie programów operacyjnych z uwzględnieniem różnych kategoriami regionów. Rozporządzenie wyraźnie wskazuje, że należy wspierać innowacje i rozwój MŚP w nowych dziedzinach powiązanych z wyzwaniami na szczeblu europejskim i regionalnym oraz innowacyjne usługi stanowiące odpowiedź na nowe potrzeby społeczne lub produkty i usługi związane ze starzeniem się społeczeństwa, opieką i zdrowiem, ekoinnowacjami, gospodarką niskoemisyjną i efektywnym gospodarowaniem zasobami.

Zakres wsparcia z EFRR może obejmować zgodnie z wytycznymi i priorytetami ujętymi w Rozp. UE (Art. 3, p.1.a i Art. 5) inwestycje produkcyjne, przyczyniające się do tworzenia i ochrony trwałych miejsc pracy poprzez bezpośrednie wspieranie inwestycji w MŚP.

Priorytetami inwestycyjnymi są:

- a) promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości;
- b) opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia;
- c) wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług;
- d) wspieranie zdolności MŚP do wzrostu na rynkach regionalnych, krajowych i międzynarodowych oraz do angażowania się w procesy innowacji;

## **Fundusze Europejskie dla małych i średnich firm na konkurencyjność**

Unijny program na rzecz wspierania konkurencyjności MŚP, w skrócie COSME, będzie w dużej mierze przeznaczony na ułatwienie przedsiębiorcom dostępu do finansowania. W ramach tego programu UE będzie dawać gwarancje dla pożyczek udzielanych małym i średnim przedsiębiorstwom po to, by mogły się one rozwijać. Ponad 60% środków (z 2,3 mld euro), będących w dyspozycji tego programu będzie przeznaczonych na gwarancje pożyczkowe dla MŚP. Jednym z priorytetów programu jest wspieranie małych firm w rozszerzaniu ich działalności gospodarczej na inne kraje (*narzędzie w postaci sieci Enterprise Europe Network* - sieć partnerów, którzy pomagają danej firmie w odnalezieniu się na obcym rynku). Budżet programu, to ponad 2 mld euro, które będą rozdysponowane pomiędzy kraje unijne w drodze konkursu. Ministerstwo Gospodarki liczy, że do polskich firm trafi nie mniej niż 1/5 z tego budżetu.

## **Fundusze dla Polski na lata 2014-2020**

Polska z budżetu polityki spójności na lata 2014-2020 otrzyma ponad 82,5 mld euro. Fundusze te przeznaczone zostaną na realizację 6 krajowych programów operacyjnych, w tym jednego ponadregionalnego dla województw Polski Wschodniej oraz 16 programów regionalnych. W ramach tych programów operacyjnych, udostępnionych będzie ponad 76,8 mld euro, które zostaną przeznaczone na przedsięwzięcia, przede wszystkim zwiększające innowacyjność i konkurencyjność gospodarki, poprawę spójności społecznej i terytorialnej

oraz podnoszenie sprawności i efektywności państwa. Samorządy województw w ramach regionalnych programów operacyjnych (RPO), będą zarządzać większą niż obecnie pulą europejskich środków finansowych. Zgodnie z przyjętymi założeniami w latach 2014-2020 będą miały do dyspozycji ok. 40 % wszystkich środków dostępnych dla Polski (t.j. 31 246,9 mln euro). **Województwo dolnośląskie na regionalny program operacyjny ma otrzymać 2 250,4 mln euro.** Wsparcie dla przedsiębiorców pochodzić będzie głównie z trzech źródeł – Programu Inteligentny Rozwój, Programu Polska Wschodnia oraz programów regionalnych.

## Kierunki wsparcia dla przedsiębiorstw z sektora MŚP

Uzgodnienia w zakresie sposobu wykorzystania przez nasz kraj unijnych dotacji w okresie 2014-20 zawiera Umowa Partnerska przyjęta w styczniu 2014 r. przez Radę Ministrów i ratyfikowana przez Komisję Europejską. Umowa Partnerstwa zawiera tzw. Cele Tematyczne, które definiują obszary wsparcia dla polskiej gospodarki. Wsparcie dla przedsiębiorczości sektora MŚP zdefiniowane zostało głównie w dwóch celach (CT 1 i CR 3). Poszczególne cele oraz wskazywane przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju (MIiR) przykłady, stanowią odpowiedź w jakich tematach można spodziewać się naborów aplikacji na granty w okresie 2014-20.

W ramach Celu Tematycznego CT 1 na wsparcie będą mogły liczyć przedsięwzięcia związane z inwestycjami przedsiębiorstw w badania i innowacje (B+I), rozwój powiązań między przedsiębiorstwami, centrami badawczo-rozwojowymi (B+R) i szkołami wyższymi, wspieraniem badań technologicznych i stosowanych oraz budowa linii pilotażowych oraz wzmacnianiem infrastruktury (B+R) i rozwojem (B+I) oraz centrów kompetencji, w szczególności tych o znaczeniu europejskim. W ramach tego celu rozdysponowane zostanie łącznie około 10,5 mld euro.

Przykładowe działania, jakie Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju (MIiR) wskazuje do wsparcia w tym obszarze to:

- stworzenie lub rozwój zaplecza badawczo-rozwojowego, służącego działalności innowacyjnej przedsiębiorstw,
- realizacja prac B+R przez przedsiębiorstwa (wpisujących się w inteligentne specjalizacje), w tym dofinansowanie uzyskania poza granicami RP ochrony własności przemysłowej w trybie krajowym i międzynarodowym,
- wdrażanie wyników badań naukowych/technologii oraz praw do własności intelektualnej,
- usługi B+R polegające na opracowaniu nowego wyrobu, projektu wzorniczego, nowej technologii produkcji albo na znaczącym ulepszeniu wyrobu lub technologii produkcji.

Drugim z istotnych dla przedsiębiorstw, w tym z obszarów wiejskich, jest Cel Tematyczny CT 3, który obejmuje podnoszenie konkurencyjności sektorów: MŚP, rolnego oraz rybołówstwa i akwakultury. W ramach tego celu rozdysponowane zostanie ponad 5,3 mld euro. Na wsparcie będą mogły liczyć przedsięwzięcia związane z:

- promowaniem przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz wspieranie tworzenia nowych firm,
- opracowywaniem i wdrażaniem nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu internacjonalizacji,

- wspieraniem tworzenia i rozszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług.

W zakresie tego celu MIiR, jako przykładowe działania do dofinansowania widzi:

- rozbudowę przedsiębiorstwa prowadzącą do wprowadzenia na rynek nowych produktów/usług (w tym turystycznych),
- działania mające na celu dokonywanie zasadniczych zmian procesu produkcyjnego lub zmianę w sposobie świadczenia usług, skutkujące wprowadzeniem na rynek nowych lub ulepszonych produktów/usług przy jednoczesnym zwiększeniu zatrudnienia,
- inwestycje w nowoczesne maszyny i sprzęt produkcyjny,
- rozwój klastrów regionalnych i lokalnych,
- wsparcie dostępu przedsiębiorstw do kapitału zewnętrznego poprzez rozwój instrumentów finansowych (fundusze pożyczkowe i poręczeniowe),
- wsparcie działalności przedsiębiorstw nastawionych na wzrost eksportu i zdobywanie nowych rynków zbytu,
- wsparcie międzynarodowej współpracy gospodarczej przedsiębiorstw poprzez finansowanie misji gospodarczych, wizyt studyjnych, itp.,
- promocja przedsiębiorstw na rynkach międzynarodowych – finansowanie udziału przedsiębiorstw na wystawach, targach, itp.
- rozwój inkubatorów przedsiębiorczości oraz ośrodków wspierających przedsiębiorczość akademicką,
- wsparcie inwestycyjne dla nowo powstałych firm/start-up,
- tworzenie nowej i rozwój istniejącej infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego – np. uporządkowanie, przygotowanie, czy uzbrojenie terenów inwestycyjnych

Pozostałe Cele Tematyczne, również wskazują na wspieranie rozwoju firm z sektora MŚP. CT 2 mówi o zwiększeniu dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych, w tym w szczególności rozwój produktów i usług opartych, handlu elektronicznego oraz zwiększania zapotrzebowania na technologie informacyjne, które dotyczą:

- zakupu sprzętu, oprogramowania i licencji na oprogramowanie umożliwiającego wprowadzenie nowej e-usługi,
- wdrożenia wirtualnego systemu obsługi, organizacji i nowoczesnego zarządzania przedsiębiorstwem działalności MŚP np. stworzenie portalu pracowniczego do zarządzania zasobami personalnymi on-line,
- rozwoju działalności on-line poprzez wdrożenie systemu zarządzania sprzedażą i usługami,
- uruchomienia portalu multimedialnego,
- szkoleń w obszarze handlu elektronicznego.

Cel Tematyczny CT 4, to wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną i użycia odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach. Dla przedsiębiorstw oznacza to promowanie efektywności energetycznej poprzez:

- wspieranie rozwiązań zmniejszających straty energii elektrycznej, ciepła i wody,
- dofinansowanie audytów energetycznych tam gdzie będzie to elementem większego projektu,
- subsydiowanie w budowie własnego źródła energii z OZE.

Kolejnym celem, na który przedsiębiorcy powinni zwrócić uwagę jest Cel Tematyczny CT 6. Dotyczy on ochrony środowiska naturalnego i wspierania efektywności wykorzystania zasobów naturalnych. W ramach tego celu na uwagę zasługuje priorytet dla sektora MŚP

obejmujący inwestycje w poprawę jakości powietrza, w tym w instalacje i urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powietrza oraz systemy monitoringu powietrza.

Ostatnim celem tematycznym, który wydaje się być interesujący dla przedsiębiorstw jest CT 8 dotyczący adaptacji pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian. Działania operacyjne, jakich można się tu spodziewać to między innymi:

- wspieranie rozwoju kwalifikacji pracowników,
- dostarczanie kompleksowych usług (szkoleniowych, doradczych, diagnostycznych),
- wdrażanie zarządzania strategicznego i nowoczesnych metod zarządzania przedsiębiorstwem,
- wsparcie na rzecz zapobiegania sytuacjom kryzysowym przedsiębiorstw, które odczuwają negatywne skutki zmiany gospodarczej,
- zapewnianie przedsiębiorcy, który znalazł się w sytuacji kryzysowej wsparcia doradczego w zakresie opracowania i wdrażania planu rozwoju działalności / planu restrukturyzacji.

## **Rozwój przedsiębiorczości w projekcie Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego 2014 - 2020**

W perspektywie finansowej na lata 2014-2020 Dolny Śląsk otrzymał ponad 2 miliardy euro. Priorytetem będzie zwiększenie konkurencyjności gospodarki i poprawa życia mieszkańców Dolnego Śląska. Zakłada się, że wdrażane priorytety RPO WD zapewnią spójność z działaniami realizowanymi z Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach wspólnej polityki rolnej. RPO WD na lata 2013-2014 w ramach osi priorytetowych realizuje zalecenia dla Polski, sformułowane przez Radę UE.

Oś priorytetowa pierwsza PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ i INNOWACJE obejmuje 2 cele tematyczne: wzmocnienie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji oraz wzmocnienie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego (*w odniesieniu do EFRROW*) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (*w odniesieniu do EFMR*), do czego przesłanką jest podjęcie kompleksowych działań na rzecz rozwoju przedsiębiorczości w regionie.

Przedsiębiorstwa odgrywają ważną rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym regionu, są siłą napędową gospodarki, stanowią główne źródło zatrudnienia, wywierają istotny wpływ na rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności, a tym samym mają kluczowe znaczenie dla zwiększenia konkurencyjności. Sektor małych i średnich przedsiębiorstw w dużej mierze uzależniony jest od sprawnego funkcjonowania systemu instrumentów i instytucji wspierających rozwój przedsiębiorczości. Na Dolnym Śląsku występuje znaczne zróżnicowanie w zakresie poziomu aktywności gospodarczej, mierzonych liczbą podmiotów gospodarczych przypadających na 10 tys. mieszkańców.

W zakresie zgodnym z wybraną tematyką broszury zastosowanie będą miały 4 Priorytety inwestycyjne pierwszej osi:

**1.2 Innowacyjne przedsiębiorstwa** - który ma na celu rozwój innowacyjności i działalności badawczo rozwojowej (B+R) przedsiębiorstw z wykorzystaniem potencjału naukowego regionu.

Preferowane będą projekty w zakresie: regionalnych inteligentnych specjalizacji, których elementem będzie stworzenie etatów badawczych, realizowane przez konsorcja, lub w ramach powiązań klastrowych.

**1.3 Rozwój przedsiębiorczości** - którego celem jest zdobycie nowych rynków zbytu oraz budowanie rozpoznawalności marki Dolnego Śląska.

Preferowane będą projekty wpisujące się w obszar interwencji zgodny ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020. Nabory będą kierowane do wszystkich lub wybranych kategorii beneficjentów, także w zakresie wyboru terytorium i obszaru interwencji oraz osiągnięcia wybranego wskaźnika Programu.

**1.4 Internacjonalizacja przedsiębiorstw** - którego celem jest zdobycie nowych rynków zbytu oraz budowanie rozpoznawalności marki Dolnego Śląska.

Realizowane będą działania ukierunkowane na promocję przedsiębiorstw na rynkach międzynarodowych (w tym m.in. **branż rolno-spożywczych**), a także na wzmocnienie wizerunku dolnośląskiej gospodarki, obejmujące m.in. **promocję gospodarczą i turystyczną i kulturalną regionu** (w wymiarze krajowym i międzynarodowym), w tym również poprzez działania medialne (informacyjne, promocyjne, edukacyjne).

**1.5 Rozwój produktów i usług w MŚP** – którego celem jest zwiększenie zdolności przedsiębiorstw w zakresie rozwoju produktów i usług.

W ramach tego priorytetu preferowane będą projekty: powodujące zwiększenie zatrudnienia, dla branż o największym potencjale rozwoju/ inteligentnych specjalizacji, partnerskie ukierunkowane na współpracę B2B (stanowiące ogniwa łańcucha dostaw).

Wsparcie w zależności od priorytetu będzie się koncentrować odpowiednio na:

### **1.2 Innowacyjne przedsiębiorstwa**

Wsparciu dla prac B+R w przedsiębiorstwach, w tym prowadzonych we współpracy z jednostkami naukowymi, szkołami wyższymi, IOB lub podmiotami leczniczymi (np. w obszarach innowacyjnych metod diagnozowania i terapii chorób cywilizacyjnych) oraz w ramach inicjatyw klastrowych, umożliwiających w szczególności realizację regionalnych inteligentnych specjalizacji. Finansowany będzie także rozwój zaplecza badawczo-rozwojowego, służącego działalności innowacyjnej m.in. utworzenie centrów badawczo – rozwojowych np. zakup aparatury specjalistycznej i urządzeń laboratoryjnych.

Wsparcie przedsiębiorstw obejmować będzie także wdrożenie własnych lub zakupionych wyników badań naukowych/technologii oraz praw do własności intelektualnej związanej z wdrażanym produktem lub usługą, w tym nowe inwestycje obejmujące zastosowanie nowych, innowacyjnych w skali regionu rozwiązań w szczególności technologicznych w produkcji i usługach, np. prowadzących do zmniejszenia szkodliwego oddziaływania na środowisko.

Uzupełnieniem przedsięwzięć związanych z rozwojem potencjału B+R będzie finansowanie działań związanych z podnoszeniem kwalifikacji kadr przedsiębiorstw z zakresu wykorzystania infrastruktury B+R, czy realizacji procesu innowacyjnego .



### **1.3 Rozwój przedsiębiorczości,**

Wsparcie ukierunkowane będzie na tworzenie i wspomaganie rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości (w tym akademickich) oraz wsparcie przedsiębiorców, poprzez usługi świadczone przez inkubatory przedsiębiorczości (w tym akademickie).

W ramach tego priorytetu będzie możliwe tworzenie nowej infrastruktury inwestycyjnej (budowa) lub rewitalizacja (modernizacja) istniejącej infrastruktury w celu dostosowania jej do nowych funkcji gospodarczych, w szczególności udostępnianej przedsiębiorcom na cele inwestycyjne (w tym uzbrojenie terenu, rekultywacja gruntów, makroniwelacja gruntów, w ograniczonym zakresie budowa/modernizacja dróg w celu udostępnienia ww. infrastruktury) w celu, stworzenia przedsiębiorcom korzystnych warunków do inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej.

Działania inwestycyjne będą mogły być uzupełnione wsparciem obejmującym rozpowszechnianie informacji o możliwościach inwestycyjnych na terenie województwa w zakresie związanym z realizacją projektu inwestycyjnego.

### **1.4 Internacjonalizacja przedsiębiorstw**

Wsparcie koncentrować się będzie na wzmacnianiu międzynarodowej współpracy gospodarczej przedsiębiorstw (w tym **grup producentów rolno-spożywczych**) oraz zwiększeniu ich aktywności na rynkach zagranicznych.

Wspierane projekty obejmą dofinansowanie m.in. wizyt studyjnych i misji zagranicznych, udziału w międzynarodowych targach branżowych, targach i wystawach za granicą, a także w innych ważnych dla wybranej branży wydarzeniach o charakterze międzynarodowym oraz organizację zbiorowych wystaw na terenie działalności przedsiębiorstw - ukierunkowanych na przyjęcie wizyt studyjnych potencjalnych zagranicznych partnerów handlowych.

Finansowane będą inwestycje przedsiębiorstw w zakresie internacjonalizacji, takie jak: dostosowanie produkcji do wymagań rynku zagranicznego, tworzenie działów obsługi eksportu, certyfikacji, logistyka.

Uzupełnieniem przedsięwzięć związanych ze wzrostem eksportu i zdobywaniem nowych rynków zbytu może być wsparcie doradcze.

### **1.5 Rozwój produktów i usług w MŚP**

Wspierane będą inwestycje MŚP obejmujące zastosowanie innowacyjnych rozwiązań na poziomie przedsiębiorstwa, prowadzące do wprowadzenia na rynek nowych produktów/usług (w tym turystycznych) lub dokonanie zasadniczych zmian w sposobie świadczenia usług lub procesie produkcyjnym. Wsparcie obejmować będzie rozwój produktów i usług opartych na technologiach informacyjno-komunikacyjnych, w tym sprzedaż produktów i usług w internecie, tworzenie i udostępnianie usług elektronicznych, optymalizację procesów ułatwiających zarządzanie przedsiębiorstwem oraz współpracę pomiędzy przedsiębiorcami poprzez rozwiązania informatyczne. Wsparcie inwestycyjne dla przedsiębiorstw z sektora produkcyjnego i usługowego przyczyniające się do zwiększenia ich konkurencyjności, będzie obejmować m.in. zakup maszyn i sprzętu lub rozbudowę przedsiębiorstwa.

**Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe (w zależności od priorytetu), to:**

- przedsiębiorcy (1.2),
- instytucje otoczenia biznesu (IOB), w tym organizacje pozarządowe,
- uczelnie/szkoły wyższe (1.3),
- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia,
- jednostki organizacyjne jst,
- podmioty lecznicze,
- podmioty zarządzające klastrami posiadające osobowość prawną,

- konsorcja przedsiębiorstw z jednostkami naukowymi lub spółkami celowymi tworzonymi przez jednostki naukowe lub uczelniami/szkołami wyższymi lub podmiotami leczniczymi lub jednostkami badawczo-rozwojowymi,
- podmioty zarządzające klastrami posiadające osobowość prawną (1.4 i 1.5),
- małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) (1.4 i 1.5 w tym przedsiębiorstwa społeczne),
- organizacje pozarządowe (NGO) (1.4),
- **lokalne grupy działania (LGD)** (1.4),
- **grupy producentów rolnych** (1.4 i 1.5),
- **wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego** (1.4).
- podmioty zarządzające instrumentami inżynierii finansowej (1.5).

Instytucja Zarządzająca, którą jest Zarząd Województwa, będzie na bieżąco monitorować realizację wartości zaplanowanych wskaźników wykonania i reagować na zjawiska, które mogą mieć na nie wpływ, jak również dokonywać po przeprowadzeniu stosownych analiz odpowiednich korekt dot. przyjętych wskaźników lub alokacji kwot wsparcia pomiędzy priorytetami.

## **Planowane wsparcie finansowe na rozwój działalności gospodarczej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014- 2020**

W perspektywie finansowej na lata 2014–2020 na PROW przeznaczonych zostało ponad 13,5 miliarda euro. Celem PROW 2014–2020 będzie poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. Publiczne wsparcie finansowe adresowane do polskiego rolnictwa i obszarów wiejskich ukierunkowane będzie na realizację celów określonych w „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa” oraz celów sformułowanych w dokumentach wspólnotowych odnoszących się do polityki rozwoju obszarów wiejskich. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 będzie realizował wszystkie z sześciu priorytetów wyznaczonych dla wspólnotowej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014–2020. Priorytetem dla Polski ma być wzmocnienie słabszych ekonomicznie gospodarstw rodzinnych i ich modernizacja dająca stabilizację finansową.

Priorytet 1. Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich ,

Priorytet 2. Poprawa konkurencyjności wszystkich sektorów rolnictwa i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych ,

Priorytet 3. Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie ,

Priorytet 4. Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa ,

Priorytet 5. Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym

Priorytet 6. Zwiększenie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich - **Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej**

## **Poddziałanie 2 - Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz rozwoju małych gospodarstw (Restrukturyzacja małych gospodarstw)**

Pomoc będzie przyznawana na restrukturyzację gospodarstwa w kierunku produkcji żywnościowych lub nieżywnościowych produktów rolnych, a także przygotowania do sprzedaży i sprzedaży bezpośredniej produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie oraz przetwórstwa produktów rolnych pochodzących głównie z gospodarstwa, przy czym produkt będący wynikiem przetwarzania powinien być również produktem rolnym.

Przez restrukturyzację rozumie się zasadnicze zmiany w gospodarstwie, które mają na celu poprawę jego konkurencyjności i zwiększenie jego rentowności poprzez wzrost wielkości ekonomicznej gospodarstwa (wyrażonej w tys. euro), w szczególności w wyniku zmiany profilu prowadzonej produkcji rolnej.

Pomoc będzie wypłacana w formie premii w kwocie 60 tys. zł w dwóch ratach: pierwsza rata w wysokości 80% kwoty pomocy, druga rata w wysokości 20% kwoty pomocy. Wypłacenie drugiej raty uzależnione jest od prawidłowej realizacji biznesplanu.

### **Pomoc finansowa obejmuje:**

- budowę lub modernizację budynków lub budowli,
- zakup lub instalację nowych maszyn, urządzeń, w tym sprzętu komputerowego,
- zakładanie sadów lub plantacji wieloletnich krzewów owocowych, które efektywnie owocują co najmniej przez 5 lat
- zakup, instalację lub budowę elementów infrastruktury technicznej wpływających bezpośrednio na warunki prowadzenia działalności rolniczej, przygotowanie do sprzedaży, sprzedaż bezpośrednią, przetwórstwo produktów rolnych pochodzących głównie z gospodarstwa
- zakup gruntów rolnych, w części nie przekraczającej 30% kwoty premii zakup zwierząt hodowlanych (gospodarskich) w rozumieniu przepisów o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich, stanowiących stado podstawowe - związany z rozpoczęciem produkcji zwierzęcej w gospodarstwie lub postępowaniem genetycznym w zakresie prowadzonej produkcji
- premia nie może być wydatkowana w celu nabycia rzeczy używanych.

### **Z pomocy będzie mogła skorzystać beneficjent, który:**

- będzie rolnikiem będącym osobą fizyczną ubezpieczoną na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników z mocy ustawy i w pełnym zakresie jako rolnik, prowadzący wyłącznie działalność rolniczą
- będzie prowadzić na terytorium RP działalność rolniczą w celach zarobkowych w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej,
- będzie posiadać gospodarstwo rolne o wielkości ekonomicznej mniejszej niż 15 tys. euro,
- przedłoży biznesplan dotyczący rozwoju gospodarstwa, w wyniku którego nastąpi wzrost wielkości ekonomicznej gospodarstwa o co najmniej 20% .

### **Pomoc nie będzie przyznawana:**

- na operacje dotyczące plantacji roślin wieloletnich na cele energetyczne oraz niektóre działy specjalne produkcji rolnej (hodowle zwierząt laboratoryjnych, hodowle ryb akwariowych, hodowle psów rasowych, hodowle kotów rasowych), chowu i hodowli ryb oraz chowu drobiu, z wyjątkiem prowadzenia produkcji ekologicznej

- osobie, która jest beneficjentem jednego z poniższych działań: „Ułatwienie startu młodym rolnikom”, „Modernizacja gospodarstw rolnych”, „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” objętych PROW 2007-2013, „Modernizacja gospodarstw rolnych”, „Premie dla młodych rolników”, „Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej” objętych PROW 2014-2020

### **Poddziałanie 3 - Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej**

Działanie to ukierunkowane będzie na różnicowania działalności gospodarczej poprzez zakładania nowych, mikroprzedsiębiorstw tworzących miejsc pracy przeciwdziałających wzrostowi bezrobocia na obszarach wiejskich. Zakłada się, że pomoc finansowa, realizowana w formie premii („start-upu”), będzie mogła być udzielona na utworzenie nowego podmiotu gospodarczego prowadzącego nierolniczą działalność na obszarach wiejskich. Pomoc taka ma charakter pomocy de minimis.



Rolnicy ubezpieczeni na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników z mocy ustawy i w pełnym zakresie jako rolnik, ich małżonkowie oraz osoby bliskie ubezpieczone jako domownik będą mogli otrzymać pomoc finansową w postaci premii w wysokości 100 tys. zł na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich.

Premia ta będzie wypłacana w dwóch ratach: pierwsza rata, zaliczkowo w wysokości 80% kwoty pomocy. Natomiast druga rata w wysokości 20% kwoty pomocy po prawidłowej realizacji inwestycji ujętych w biznesplanie. Biznesplan zakłada, że nastąpi utworzenie co najmniej jednego miejsca pracy w przeliczeniu średniorocznym (również liczy się tzw. samozatrudnienie).

Pomoc może być przyznana, jeżeli wnioskodawca jest beneficjentem poddziałania „Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa” lub spełnia następujące warunki:

- gospodarstwo rolne, w którym pracuje wnioskodawca, ma wielkość ekonomiczną nie większą niż 15 tys. euro,
- za rok poprzedzający rok złożenia wniosku o przyznanie pomocy przyznano płatność do gruntów rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, w którym pracuje wnioskodawca,
- działalność gospodarcza w zakresie kodu PKD objętym wsparciem, musi zostać zarejestrowana nie później niż do dnia wypłaty drugiej raty premii i nie będzie podlegała ubezpieczeniu na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników.
- w przypadku, gdy operacja będzie związana z nieruchomością, to miejsce położenia tej nieruchomości będzie musiało znajdować się na obszarze wiejskim (gmina wiejska lub gmina miejsko-wiejska, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców, lub gmina miejska z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców);

#### **Pomoc obejmie koszty:**

budowy lub modernizacji obiektów budowlanych, zakupu lub instalacji nowych maszyn, urządzeń, w tym sprzętu komputerowego z dedykowanym oprogramowaniem oraz tzw. koszty ogólne związane z przygotowaniem i realizacją inwestycji.

## **Podziałanie 4 - Rozwój przedsiębiorczości - rozwój usług rolniczych**

Wsparcie będzie dotyczyło działalności gospodarczej dotyczącej świadczenia usług rolniczych i będzie miało formę refundacji do 50% kosztów kwalifikowalnych operacji do wysokości 500 tys. zł w okresie realizacji Programu.

### **Pomoc finansowa obejmie:**

- koszty zakupu lub leasingu z prawem własności: nowych maszyn, urządzeń lub sprzętu komputerowego, do wartości rynkowej majątku
- koszty zakupu ciągnika rolniczego może być kosztem kwalifikowalnym w części nie przekraczającej 20% pozostałych kosztów kwalifikowanych

### **Z pomocy będzie mogła skorzystać beneficjent, który:**

- będzie osobą fizyczną, osobą prawną, jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, prowadzącą działalność gospodarczą w zakresie usług rolniczych jako mikro- lub małe przedsiębiorstwo przez co najmniej 2 lata przed złożeniem wniosku.
- operacja będzie uzasadniona pod względem ekonomicznym
- operacja będzie spełniać wymagania wynikające z obowiązujących przepisów prawa, które mają zastosowanie do tej operacji
- beneficjent będzie prowadzić działalność gospodarczą w zakresie usług rolniczych jako mikro- lub małe przedsiębiorstwo przez co najmniej dwa lata przed złożeniem wniosku o przyznanie pomocy
- beneficjent będzie deklarować obowiązek dokumentowania świadczenia usług rolniczych, co związane jest z zabezpieczeniem przed ryzykiem tworzenia sztucznych warunków w celu uzyskania wsparcia, tj. zakupu maszyn rolniczych, które przede wszystkim będą używane we własnym gospodarstwie rolnika, a nie w celu prowadzenia działalności gospodarczej zapewniającej dochód

### **Z pomocy nie będą mogli skorzystać**

beneficjenci pomocy finansowej udzielonej w ramach działań objętych PROW 2007-2013, takich jak: „Modernizacja gospodarstw rolnych” oraz w ograniczony kryteriami wyboru sposób: „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” i „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”.

## **Lokalny rozwój w ramach podejścia LEADER**

W ramach osi LEADER w PROW 2014-2020, realizowane będą operacje w zakresie szeroko pojętej przedsiębiorczości oraz wspierane będą działania mające na celu wyposażenie w niezbędną wiedzę lub umiejętności i kwalifikacje m.in. osób planujących rozpoczęcie działalności pozarolniczej. Zgodnie z rozporządzeniem ramowym UE, LEADER to rozwój lokalny kierowany przez społeczność, zorganizowaną jako Lokalna Grupa Działania (LGD). LEADER może być realizowany wyłącznie na obszarach wiejskich, poza obszarami miast o liczbie mieszkańców większej niż 20 tys. (odmiennie niż jest to określone w definicjach dla pozostałych działań PROW). Wsparcie będzie obejmowało projekty realizowane w ramach Lokalnych Strategii Rozwoju (LSR), obejmujących obszar zamieszkały przez od 30 tys. do 150 tys. mieszkańców.

W ramach tej inicjatywy wspierane będą również operacje mające na celu rozwój przedsiębiorczości tworzącej miejsca pracy oraz dywersyfikację źródeł dochodu, w tym tworzenie infrastruktury służącej przetwarzaniu lokalnych produktów.

### **Poddziałanie: Realizacja operacji w ramach lokalnych strategii rozwoju**

Wsparcie w ramach tego poddziałania musi spełniać cele szczegółowe dla działania oraz cele określone w LSR.

#### **Beneficjenci**

- Osoby fizyczne.
- Osoby prawne, w tym m.in. kółka rolnicze, JST z wyłączeniem województw, ich związki bądź ich jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, spółdzielnie, kościoły, związki wyznaniowe.
- Jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną.

Pomoc nie może być przyznana przedsiębiorcy, który nie wykonuje działalności jako mikro-, małe lub średnie przedsiębiorstwo. W przypadku operacji mających na celu rozpoczęcie prowadzenia działalności pozarolniczej pomoc nie może być przyznana osobom fizycznym ubezpieczonym na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników z mocy ustawy i w pełnym zakresie jako rolnik, małżonek rolnika lub domownik, za wyjątkiem operacji w zakresie przetwórstwa lub sprzedaży produktów rolnych.

#### **Warunki kwalifikowalności**

W przypadku wsparcia w zakresie rozwijania działalności gospodarczej, uzyskanie pomocy powyżej 25 tys. zł wymaga utworzenia co najmniej jednego miejsca pracy. Warunek ten weryfikowany jest w odniesieniu do beneficjenta operacji (lub realizatora mikroprojektu) biorąc pod uwagę łączną kwotę udzielonego wsparcia. W przypadku zakładania działalności gospodarczej zawsze wymagane jest utworzenie przynajmniej 1 miejsca pracy (w tym liczy się tzw. samozatrudnienie).

Podmiotowi, który otrzymał pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej, pomoc na rozwój tej działalności może być przyznana nie wcześniej niż po upływie 2 lat od dnia przyznania tej pomocy.

W ramach działania LEADER jeden przedsiębiorca nie może uzyskać wsparcia zarówno na utworzenie inkubatorów przetwórstwa lokalnego, jak i na tworzenie lub rozwój przedsiębiorczości w zakresie przetwórstwa.

### **Kryteria wyboru**

Premiowane przez LGD będą operacje spełniające w szczególności jedno lub kilka z wymienionych kryteriów:

- innowacyjne;
- przewidujące zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska;
- generujące nowe miejsca pracy (obowiązkowe w przypadku operacji związanych
- realizowane przez podmioty zakładające działalność, której podstawę będą stanowiły lokalne produkty rolne wytwarzane na obszarze objętym lokalną strategią rozwoju;
- ukierunkowane na zaspokojenie potrzeb grup defaworyzowanych (posiadających ograniczony dostęp), które zostaną określone w LSR.

Zgodnie z założeniami Programu w przypadku operacji w zakresie infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej lub technicznej, LGD przewidzi w kryteriach wyboru preferencje dla operacji realizowanych w miejscowościach zamieszkałych przez mniej niż 5 tys. mieszkańców.

## **Przetwórstwo i marketing produktów rolnych, w tym inkubatory kuchenne przetwórstwa lokalnego**

O wsparcie będą mogli ubiegać się mikroprzedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie przetwórstwa, przygotowania do sprzedaży i wprowadzania do obrotu produktów rolnych (także rolnicy prowadzący działalność gospodarczą, lecz ubezpieczeni w KRUS) oraz rolnicy deklarujący podjęcie działalności w ww. zakresie. W przypadku operacji polegających na tworzeniu tzw. inkubatorów kuchennych – podmioty posiadające zdolność do czynności prawnych utworzone w celu organizacji tzw. inkubatora kuchennego.

Zgodnie z definicją ujętą w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 „**inkubatorem kuchennym**” nazwany został podmiot działający w celu udostępnienia lokalnym producentom rolnym lub małym przetwórcom pomieszczeń, wyposażonych w urządzenia i maszyny niezbędne do przetwarzania i przygotowania produktów rolnych do sprzedaży. Pomieszczenia te muszą spełniać wymagania weterynaryjne, sanitarne i ochrony środowiska. Zaawansowana forma inkubatora oferowałaby również możliwość przechowywania produktów oraz wsparcie w zakresie doradztwa prawnego, technologicznego i marketingowego, także narzędzi internetowych niezbędnych do sprzedaży produktów rolnych.



### **Jest to bardzo interesujące działanie w ramach, którego możliwa będzie:**

- budowa, modernizacja lub przebudowa budynków lub budowli stanowiących infrastrukturę dla przetwórstwa, przechowywania lub handlu produktami rolnymi (do 50% kosztów kwalifikowalnych operacji),

- zakup lub instalacja maszyn lub urządzeń do przetwarzania, magazynowania, przygotowania produktów do sprzedaży lub sprzedaży,
- zakup lub instalacja aparatury pomiarowej, kontrolnej oraz sprzętu do sterowania procesem produkcji lub magazynowania,
- zakup specjalistycznych środków transportu (do 30% kosztów kwalifikowalnych operacji)
- zakup lub instalacja urządzeń służących poprawie ochrony środowiska,
- zakup oprogramowania służącego zarządzaniu przedsiębiorstwem lub sterowaniu procesem produkcji i magazynowania,
- koszty ogólne (takie jak: przygotowanie dokumentacji technicznej projektu, biznesplanu, opłaty za patenty lub licencje, koszty nadzoru urbanistycznego, architektonicznego, budowlanego lub konserwatorskiego, utworzenia strony internetowej, opracowania strategii marketingowej produktu, uczestnictwa w systemach jakości, koszty prowadzenia doradztwa w przypadku inkubatorów kuchennych).

Kryteria wyboru operacji zostaną określone przez lokalne grupy działania i będą podlegały ocenie podczas konkursu wniosków. Zgodnie z priorytetami UE premiiowane będą operacje: innowacyjne, przewidujące zastosowanie rozwiązań zapewniających ochronę środowiska, przeciwdziałające zmianie klimatu, sprzyjające tworzeniu miejsc pracy, realizowane przez podmioty zakładające działalność, której podstawę będą stanowiły lokalne produkty rolne wytwarzane na obszarze objętym lokalną strategią rozwoju.

Wspierane będą operacje, zgodne z lokalną strategią rozwoju, uzasadnione ekonomicznie, spełniające wymagania dot. prowadzenia danej działalności gospodarczej określone prawem.

W przypadku mikroprzedsiębiorców prowadzących działalność przetwórczą standardy będą musiały być spełnione na dzień składania wniosku o przyznanie pomocy, natomiast w przypadku podmiotów planujących podjęcie działalności gospodarczej na dzień złożenia ostatniego wniosku o płatność.

Pomoc finansowa przyznawana będzie na zasadzie refundacji kosztów (do 50% kosztów kwalifikowalnych operacji).

## **Poddziałanie: Rozwój przedsiębiorczości**

Beneficjentem pomocy będzie mogła być: osoba fizyczna, osoba prawna, jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, prowadząca działalność gospodarczą, jako mikro- lub małe przedsiębiorstwo przez, co najmniej dwa lata przed złożeniem wniosku o przyznanie pomocy. Warunek ten nie dotyczy operacji z zakresu odnawialnych źródeł energii. Preferowane będą podmioty z obszaru objętego LSR współpracujące na rzecz osiągnięcia celów określonych w LSR (co najmniej 2 podmioty) inne niż grupy producentów rolnych, LGD i grupy operacyjne na rzecz innowacji.

**Warunki kwalifikowalności** (podobnie jak w PROW 2007-2013):

- 1) siedziba lub oddział lub miejsce zamieszkania przedsiębiorcy a w przypadku operacji związanych z nieruchomością, również miejsce położenia nieruchomości, znajdują się na obszarze wiejskim, poza obszarem funkcjonalnym miasta,
- 2) w wyniku realizacji operacji zostanie utworzone, co najmniej jedno miejsce pracy.
- 3) operacja realizowana jest w zakresie:
  - krótkich łańcuchów żywnościowych lub rynków lokalnych,
  - lub usług turystycznych,
  - operacja jest zgodna z lokalną strategią rozwoju.



Kryteria wyboru operacji zostaną określone z uwzględnieniem potrzeb regionalnych, oddzielnie dla operacji realizujących określone cele szczegółowe. Premiowane będą operacje o charakterze innowacyjnym, przyczyniające się w większym zakresie do tworzenia miejsc pracy.

**Koszty kwalifikowane inwestycji, obejmują:**

- 1) koszty budowy lub modernizacji nieruchomości,
- 2) koszty zakupu nowych maszyn, urządzeń i wyposażenia, w tym oprogramowania komputerowego, do wartości rynkowej majątku,
- 3) koszty ogólne, bezpośrednio związane z przygotowaniem i realizacją operacji.

*Dla operacji z zakresu odnawialnych źródeł energii zostaną określone odrębne szczególne warunki.*

Pomoc będzie miała formę refundacji do 50 % kosztów kwalifikowalnych operacji. Ustalone zostaną limity dofinansowania, które będą uzależnione od ilości utworzonych miejsc pracy. Pomoc ma charakter pomocy de minimis.

**Kwota i wielkość wsparcia** dla danego rodzaju operacji będzie ustalona przez LGD.

Maksymalna wysokość pomocy na utworzenie inkubatorów przetwórstwa lokalnego wynosi 500 000 zł na beneficjenta w okresie realizacji Programu.

Limit pomocy na beneficjenta realizującego operacje w ramach LSR, innych niż jednostki sektora finansów publicznych wynosi 300 tys. zł w okresie realizacji Programu, za wyjątkiem operacji polegającej na utworzeniu inkubatora przetwórstwa lokalnego. Przy określaniu tego limitu będzie brana pod uwagę także pomoc, jaką dany beneficjent uzyskał w związku z realizacją mikroprojektu w ramach operacji parasolowej. W przypadku podmiotu, który będzie ubiegać się o wsparcie na rzecz sformalizowanej grupy nieposiadającej osobowości prawnej, limit pomocy jest liczony odrębnie na każdą sformalizowaną grupę.

Limit pomocy na odbiorcę realizującego „mikroprojekt” w ramach operacji parasolowej będącego sformalizowaną grupą nieposiadającą osobowości prawnej wynosi 100 tys. zł.

W przypadku operacji parasolowych całkowita wartość „mikroprojektu” wynosi nie więcej niż 50 tys. zł, a całkowita wartość operacji parasolowej – 400 000 zł.

W przypadku operacji realizowanych poza operacją parasolową całkowita wartość operacji jest większa niż 50 tys. zł. W przypadku działalności gospodarczej wsparcie nie może być wyższe niż 50%.

## Podsumowanie

**Priorytety rozwoju obszarów wiejskich ustalone przez Unię Europejską na okres 2014-2020, to:**

1. Transfer wiedzy,
2. Konkurencyjność,
3. Łłańcuchy dostaw żywności,
4. Ekosystemy,
5. Efektywne wykorzystanie zasobów,
6. Włączenie społeczne.

**Natomiast cele szczegółowe (tzw. obszary fokusowe) to:**

1. Ułatwianie różnicowania działalności, zakładania nowych małych przedsiębiorstw i tworzenie miejsc pracy.
2. Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich.
3. Wspieranie dostępu do technologii informacyjno-komunikacyjnych na obszarach wiejskich, a także ich wykorzystania i jakości.

**W nowej perspektywie przedsiębiorcy pozostaną głównymi beneficjentami Funduszy Europejskich. Na wsparcie szeroko rozumianej przedsiębiorczości zostanie przeznaczony ok. 20 mld euro.**

Głównym źródłem funduszy dla przedsiębiorców będą programy regionalne (RPO) oraz programy Inteligentny Rozwój (PO IR) i Polska Wschodnia (PO PW). W perspektywie 2014-2020 planowane jest szersze wykorzystywanie instrumentów zwrotnych. Skuteczne przekształcanie pomysłów firm w innowacyjne produkty, usługi i technologie ma umożliwić PO IR. W ramach RPO finansowane będą przede wszystkim przedsięwzięcia podnoszące konkurencyjność MŚP. Przedsiębiorcy będą mogli również skorzystać z funduszy programów Wiedza Edukacja Rozwój oraz Infrastruktura i Środowisko.

**W nowym Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020**, udzielane będzie wsparcie dla „przedsiębiorców” w szczególności tych „mniejszych” z naciskiem na projekty realizowane przez rolników (podlegających ubezpieczeniu KRUS), „grupy” rolników a co bardzo ważne, wspierane będą inwestycje wnoszące: znaczną innowacyjność, sprzyjające tworzeniu nowych miejsc pracy i inwestycje nakierowane na ochronę środowiska.

Opracowanie:

Ryszard Targosz

Dział Przedsiębiorczości, Wiejskiego Gospodarstwa Domowego i Agroturystyki  
DODR we Wrocławiu

Opracowano na podstawie projektu Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 wersja z 7 kwietnia 2014 r. Warunki i kryteria przyznawania pomocy finansowej, zostaną uszczegółowione i opublikowane w trybie rozporządzeń Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi po akceptacji programu przez KE.

## **Źródła informacji:**

MINISTERSTWO GOSPODARKI (<http://www.mg.gov.pl/Fundusze+UE>)

MINISTERSTWO ROLNICTWA I ROZWOJU WSI (<http://www.minrol.gov.pl/pol/Wsparcie-rolnictwa-i-rybolowstwa/PROW-2014-2020>)

POLSKA AGENCJA ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI (<http://www.parp.gov.pl> )

PORTAL FUNDUSZY EUROPEJSKICH (<http://www.funduszeuropejskie.gov.pl>)

PORTAL REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY DLA WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO  
(<http://rpo.dolnyslask.pl> )